

EKONOMIE

GRAAD 12

Olimpiade Vraestel

Ronde Een

Punte: 30

Tyd: 1 uur

Datum: 7 Mei 2025

Instruksies

NB! Lees asseblief die onderstaande instruksies sorgvuldig.

Indien die ANTWOORDBLAD nie volledig ingevul word nie sal die antwoordblad ongeldig wees.

1. NB! Gebruik asseblief n **HB potlood of n swart pen** om die antwoordblad te voltooi.
Geen gekleurde penne word aanvaar nie.
2. Die ANTWOORDBLAD bestaan uit 3 afdelings. Rekeningkunde, Besigheidstudies en Ekonomie.
Kies en antwoord die korrekte vak.
3. Elke vraag het 4 moontlike antwoorde (A B C D) Slegs een antwoord is korrek.
Kleur die antwoord sirkel volledig in.
4. Sterkte!

DIE SIRKELVLOEIMODEL

1. Watter van die volgende beskryf die interaksie tussen huishoudings en besighede in die sirkelvloeimodel die beste?
 - A Huishoudings voorsien besighede van goedere en dienste, terwyl besighede huishoudings van arbeid voorsien.
 - B Besighede verskaf inkomste aan die regering wat dan aan huishoudings versprei word.
 - C Huishoudings voorsien besighede van produksiefaktore en besighede voorsien huishoudings van goedere en dienste.
 - D Besighede en huishoudings funksioneer onafhanklik sonder ekonomiese interaksie.
2. Hoe beïnvloed 'n toename in staatsbesteding aan subsidies vir besighede die sirkelvloeimodel van inkomste?
 - A Dit verhoog produksie en indiensneming, wat lei tot hoër huishoudelike inkomste.
 - B Dit verminder huishoudelike verbruik deur besteebare inkomste te verminder.
 - C Dit vertraag die vloei van geld in die ekonomie deur staatsuitgawes te verminder.
 - D Dit veroorsaak 'n afname in besigheidsbeleggings, wat lei tot laer ekonomiese aktiwiteite.
3. Die regering implementeer 'n belastingverlaging van 10% vir produsente. Wat is die onmiddellike impak op die sirkelvloei van inkomste?
 - A Afname in besigheidsbelegging.
 - B Afname in staatsinkomste.
 - C Toename in besigheidsbelegging.
 - D Toename in staatsinkomste.
4. As die regering **subsidies** vir plaaslike boere **verhoog**, hoe sal dit die reële en monetêre vloei in die ekonomie beïnvloed?
 - A Die werklike vloei van landbouprodukte sal afneem.
 - B Die geldvloei na besighede sal toeneem, wat tot hoër produksie sal lei.
 - C Die monetêre vloei van huishoudings na besighede sal afneem.
 - D Die werklike vloei van geld na die finansiële sektor sal toeneem.
5. Hoe beïnvloed inspuitings die sirkelvloei van inkomste?
 - A Dit raak slegs besighede en nie huishoudings nie.
 - B Dit beïnvloed nie indiensneming of produksie nie.
 - C Dit verminder ekonomiese aktiwiteit deur die vloei van geld te verminder.
 - D Dit verhoog die vloei van geld en bevorder ekonomiese aktiwiteit.

6. 'n Regering besluit om sy besteding aan infrastruktuurprojekte te verhoog. Hoe sal dit volgens die totale bestedingsformule die BBP beïnvloed?
- A BBP sal afneem omdat staatsbesteding 'n lekkasie is.
 - B BBP sal toeneem omdat staatsbesteding (G) 'n komponent van totale uitgawes is.
 - C BBP sal onveranderd bly omdat staatsbesteding nie die ekonomie beïnvloed nie.
 - D BBP sal afneem as gevolg van hoër belasting.
7. 'n Land se BBP neem toe, maar sy netto uitvoere ($X - M$) bly negatief. Wat dui dit aan?
- A Die land produseer meer binnelands, maar maak staat op buitelandse goedere.
 - B Die regering bestee nie genoeg nie.
 - C Die land het 'n handelsoorskot.
 - D Daar is geen effek op die BBP nie, aangesien netto uitvoere dit nie beïnvloed nie.
8. 'n Beleidmaker stel voor dat belasting verhoog word om staatskuld te verminder. Hoe kan hierdie besluit die totale uitgaweformule beïnvloed?
- A Verbruik (C) en belegging (I) kan afneem, wat die BBP verlaag.
 - B Staatsbesteding (G) sal toeneem, wat die BBP 'n hupstoot gee.
 - C Netto uitvoere ($X - M$) sal styg as gevolg van verhoogde produksie.
 - D Besigheidsbelegging (I) sal toeneem namate ondernemings voordeel trek uit hoër belasting.
9. Watter van die volgende faktore **verminder** die grootte van die vermenigvuldiger-effek?
- A 'n Hoër marginale geneigdheid om te verbruik (MPC).
 - B 'n Afname in inkomstebelastingkoerse.
 - C 'n Toename in die marginale geneigdheid om te spaar (MPS).
 - D 'n Toename in staatsbesteding.
10. As die marginale geneigdheid om te verbruik (MPC) 0.8 is, wat sal die waarde van die vermenigvuldiger wees?
- A 1.25
 - B 5
 - C 0.8
 - D 8

11. As 'n regering die vermenigvuldigereffek wil maksimeer, watter kombinasie van beleide moet dit implementeer?
- A Verhoog spaargeld en verminder staatsbesteding.
 - B Verhoog inkomstebelasting en verminder oordragbetalings.
 - C Verhoog invoere en verminder uitvoere.
 - D Moedig verbruikersbesteding aan en verlaag rentekoerse.
12. Watter van die volgende is ingesluit by die berekening van 'n land se bruto binnelandse produk (BBP)?
- A Die waarde van huishoudelike take wat deur familieledere verrig word.
 - B Die verkoop van tweedehandse goedere, soos gebruikte motors.
 - C Die waarde van finale goedere en dienste wat binne 'n land se grense geproduseer word.
 - D Die oordrag van geld deur maatskaplike toelaes en pensioene.
13. Bereken die BBP vir land X gegewe die volgende BBP-komponente:
- Huishoudelike verbruik: R1 500 miljard
 - Bruto vaste kapitaalsvorming: R600 miljard
 - Staatsuitgawes: R900 miljard
 - Uitvoere: R400 miljard
 - Invoere: R500 miljard
- A R2 100 miljard
 - B R2 900 miljard
 - C R3 100 miljard
 - D R3 900 miljard

SAKESIKLUSSE

14. Watter fase van die sakesiklus word gekenmerk deur toenemende ekonomiese aktiwiteit, stygende BBP en dalende werkloosheid?
- A Resessie
 - B Trog
 - C Uitbreiding
 - D Inkrimping
15. Wat is die grootste verskil tussen 'n resessie en 'n depressie in die sakesiklus?
- A 'n Resessie is langer as 'n depressie.
 - B 'n Resessie is 'n korttermynafname in ekonomiese aktiwiteit, terwyl 'n depressie 'n langdurige en ernstige afswaai is.
 - C 'n Resessie raak net een bedryf, terwyl 'n depressie die hele ekonomie raak.
 - D 'n Depressie vind plaas tydens uitbreiding, terwyl 'n resessie tydens inkrimping plaasvind.

16. 'n Land ervaar 'n hoë inflasiekoers, stygende lone en hoë verbruikersbesteding. Terselfdertyd werk besighede op volle kapasiteit. In watter fase van die sakesiklus is hierdie land die waarskynlikste?
- A Resessie
 - B Trog
 - C Piek
 - D Inkrimping
17. 'n Regering besluit of stimulusmaatreëls tydens 'n ekonomiese afswaai geïmplementeer moet word. Aan watter van die volgende faktore moet beleidmakers die MEESTE aandag gee voordat hulle besluit?
- A Die impak van stimulusmaatreëls op inflasie en nasionale skuld.
 - B Die aantal besighede wat in die toekoms kan sluit.
 - C Die gemiddelde huishoudelike inkomste van alle burgers.
 - D Die ekonomiese beleid van buurlande.
18. Watter van die volgende ekonomiese beleide sal die doeltreffendste wees om herstel te bevorder as die ekonomie 'n langdurige resessie ervaar?
- A Stel 'n nuwe belasting op besighede in om staatsinkomste te genereer.
 - B Verlaag die minimum loon om meer werksgeleenthede aan te moedig.
 - C Implementeer werksopleidingsprogramme en infrastruktuurprojekte wat deur die regering gefinansier word.
 - D Implementeer 'n opskorting op alle staatsbesteding om die begrotingstekort te verminder.
19. Watter van die volgende onderskei 'n sloerende aanwyser van 'n leidende aanwyser die beste?
- A Sloerende aanwysers is altyd meer akkuraat as leidende aanwysers.
 - B Leidende aanwysers voorspel toekomstige tendense, terwyl sloerende aanwysers vorige tendense bevestig.
 - C Sloerende aanwysers is nuttiger om skommelings in die aandelemark te voorspel.
 - D Leidende aanwysers meet ekonomiese prestasie, terwyl sloerende aanwysers dit nie doen nie.
20. 'n Finansiële ontleder probeer die langtermyn-gevolge van 'n onlangse resessie bepaal. Watter TWEE sloerende aanwysers moet hulle ondersoek?
- A Verbruikerssentiment en aandelemarkindeks.
 - B Inflasiekoers en korporatiewe winste.
 - C Kleinhandelverkope en nuwe behuisingspermitte.
 - D Rentekoersvoorspellings en vervaardigingsbestellings.

DIE OPENBARE SEKTOR

21. Watter ekonomiese probleem kan ontstaan as 'n regering gratis straatbeligting in 'n stad voorsien?
- A Markmislukking as gevolg van 'n gebrek aan vraag.
 - B Die neklêer-probleem, waar mense voordeel trek sonder om te betaal.
 - C Oorbenutting wat lei tot uitputting van hulpbronne.
 - D Verhoogde belasting wat lei tot groei in die privaat sektor.
22. Gestel 'n dorp ervaar 'n tekort aan skoon water wat 'n kollektiewe goed is. Wat is die beste beleidsoplossing om die beskikbaarheid daarvan te verseker?
- A Beperk watertoegang tot slegs diegene wat dit kan bekostig om te betaal.
 - B Verwyder regeringsbeheer en laat markkragte water toewys.
 - C Implementeer streng regulasies oor waterverbruik en moedig bewaring aan.
 - D Laat privaat maatskappye toe om watervoorsiening te beheer en hoë pryse vas te stel.
23. 'n Regering besluit of toegang tot 'n nasionale park gratis moet wees en of 'n toegangsfooi gehef moet word. Wat is die beste argument om 'n toegangsfooi te hef?
- A Dit verseker dat slegs plaaslike burgers die parke kan geniet.
 - B Dit voorkom die oorbenutting en agteruitgang van die natuurlike omgewing.
 - C Dit maksimeer die aantal besoekers aan die park.
 - D Dit stel die regering in staat om besteding aan parkonderhoud te vermy.
24. Watter van die volgende is 'n voorbeeld van 'n **kollektiewe goed**?
- A 'n Openbare strand.
 - B 'n Maaltyd by 'n kitskosrestaurant.
 - C 'n Swembad by 'n privaat woning.
 - D 'n Kaartjie na 'n rock konsert.
25. Watter van die volgende is die hoofrede waarom regerings ondernemings in staatsbesit privatiseer?
- A Om privaat beleggings in die ekonomie te voorkom.
 - B Om meer werkseleenthede in die openbare sektor te skep.
 - C Om doeltreffendheid te verbeter en staatsbesteding te verminder.
 - D Om regeringsbeheer oor nywerhede te verhoog.

DIE BUITELANDSE VALUTAMARK

26. Waarna verwys die konsep van **absolute voordeel** in ekonomie?
- A 'n Land se vermoë om goedere te produseer met minder hulpbronne as 'n ander land.
 - B 'n Land se vermoë om sonder beperkings handel te dryf.
 - C 'n Land se vermoë om goedere teen 'n laer geleentheidskoste as 'n ander land te produseer.
 - D 'n Land se vermoë om meer te produseer as enige ander land in die wêreld.
27. Wat is die beste definisie van **skaalvoordele**?
- A 'n Situasië waar totale kostes styg namate produksie toeneem.
 - B 'n Situasië waar die koste per eenheid daal namate produksie toeneem.
 - C 'n Situasië waar firmas minder goedere produseer om kostes te bespaar.
 - D 'n Situasië waar werknemers meer betaal word as gevolg van verhoogde produktiwiteit.
28. Wat dui dit aan as 'n land se handelsvoorwaardes verbeter?
- A Die land voer meer goedere uit as voorheen.
 - B Die land kan meer invoer vir dieselfde waarde van uitvoere.
 - C Die land ervaar 'n handelsoorskot.
 - D Die land se wisselkoers het gedepresieer.
29. Die **direkte wisselkoers** is **1 USD = 18 ZAR**. Wat beteken dit?
- A Jy het 1 ZAR nodig om 18 USD te kry.
 - B Jy het 18 ZAR nodig om 1 USD te kry.
 - C Die wisselkoers is gunstig vir die ZAR.
 - D Die ZAR is sterker as die USD.
30. Jy is 'n ekonomiese adviseur vir 'n land wat 'n **betalingsbalanskrisis in die gesig staar** weens hoë invoere en lae uitvoere. Stel die beste beleidsopsie voor.
- A Revalueer die geldeenheid om binnelandse beleggings aan te moedig.
 - B Devalueer die geldeenheid om uitvoere goedkoper en invoere duurder te maak.
 - C Neem 'n swewende wisselkoers aan om die mark die geldeenheidswaarde te laat bepaal.
 - D Stel tariewe op invoere in om die handelstekort te verminder.